

Finansdepartementet

Oslo, 15. mars 2022

Forskere/forfatteres ønske om innsyn i finansforetaks arkivmateriale

Finans Norge/Sparebankforeningen viser til henvendelse til Finansdepartementet av 21.02.22 vedrørende innsyn i finansforetaks arkivmateriale for perioden 1940-1950 fra forfatterne/forskerne Solbrekken, Reiser og Harper. I henvendelsen kommer det frem et ønske om en forskrift som løsriver forhold knyttet til krigsforbrytelser fra etterkrigstidens lovbestemmelser om finansforetakens taushetsplikt. Vi har mottatt kopi av henvendelsen, og ønsker å knytte noen kommentarer til saken.

Finans Norges engasjement i saken

Finans Norge har over tid gitt et av våre medlemmer råd i forbindelse med ønske om innsyn fra forfatterne/forskerne i Valdres Sparebanks arkiv fra annen verdens krig knyttet til en særskilt person. I denne forbindelse har vi også hatt dialog med Finanstilsynet. I tillegg har vi hatt et møte med Solbrekken, Reiser og Harper der vårt mål var å gi en veiledning om vår forståelse av hvilke begrensninger som følger av taushetsplikten i finansforetaksloven § 16-2. Finanstilsynets vedtak i saken om samtykke til innsyn i Valdres sparebanks arkiv viser, etter vår vurdering, at Finanstilsynet og Finans Norge har en felles og likeartet forståelse av de juridiske sidene som følger finansforetaksloven § 16-2. Hovedpunkter i denne forståelsen er:

- Taushetsplikten i finansforetaksloven § 16-2 omfatter kunders personlige opplysninger uavhengig av hvor langt tilbake i tid de ligger.
- Når opplysningene vurderes som taushetsbelagte av finansforetaket, kan ikke finansforetaket selv oppheve taushetsplikten. Opphevelse av taushetsplikten krever vedtak fra Finanstilsynet. Et slikt vedtak krever at Finanstilsynet finner at det foreligger særlige hensyn som tilsier helt eller delvis opphevelse av taushetsplikten.

Vurderinger av mulige løsninger i saken

Finansnæringen mener at det er viktig at det forskes på det som skjedde under annen verdenskrig og at slik forskning kan avdekke viktige sider ved den økonomiske inndragningen som deler av befolkningen ble rammet av under okkupasjonen. Dette omfatter den eventuelle rollen som finansforetak har hatt ved slik inndragning og eventuell manglende tilbakeføring av ulovlig konfiskerte midler etter krigen.

Det er samtidig helt sentralt for tilliten til næringen at taushetsplikten i finansforetaksloven § 16-2 opprettholdes i sin strenge form. Vurdering av innsyn i arkivmateriale krever til dels kompliserte vurderinger og avveininger mellom ulike hensyn. Dette viser Finanstilsynets vedtak i saken om Valdres Sparebank tydelig.

Det er etter det vi vet stor variasjon i omfanget av tilgjengelig materiale fra den aktuelle tidsperioden (1940-1950) i de ulike bankene. Dette skyldes først og fremst at enkelte av bankene har overført hele eller deler av sitt materiale for perioden til offentlige arkiv. I noen tilfeller kan også materiale ha gått tapt som følge av at banken har byttet lokaler eller fordi man ikke har sett det som nødvendig å oppbevare materiale frem til dags dato.

Ut fra det antall mulige saker som forskerne har skissert i sin henvendelse av 21.02.22, ser vi at det både for forskerne, Finanstilsynet og bankene vil være lite praktisk at Finanstilsynet må vurdere søknader fra samtlige banker i hver enkelt sak for å kunne oppheve taushetsplikten i medhold av finansforetaksloven § 16-2 første ledd siste punktum. Finans Norge kan se for seg to forskjellige løsninger for å sikre forskere innsyn i finansforetakenes mulige arkivmateriale fra okkupasjonsperioden og den umiddelbare perioden deretter:

- Fastsettelse av forskrift med hjemmel i finansforetaksloven § 16-2 åttende ledd. En slik forskrift må sikre at taushetsplikten knyttet til kundeopplysninger opprettholdes i sin strenge form, men at det samtidig gjøres unntak for å sikre innsyn i tilgjengelig arkivmateriale fra perioden 1940-1950. Det må i eventuelle forskrift stilles tydelige krav til formål for innsynet og angivelse av hvilke opplysninger det dreier seg om. Eventuelt innsyn bør ikke baseres på at finansforetakene selv må gjøre vurderinger av formål for innsyn og bruken av materialet det søkes innsyn i. Dette bør fastsettes i forskriften, evt. overlates til myndighetene eller andre tredjemenn.
- Anmodning om overføring av eksisterende arkivmateriale for perioden 1940-1950, samt eventuelt tidligere materiale, fra finansforetakene til Arkivverket. Arkivverket bør deretter kunne behandle saker om innsyn i samsvar med gitte regler og retningslinjer. Vi antar at noen av finansforetakene vil kunne ha ønske om å ha det aktuelle materialet tilgjengelig i egne lokaler av historiske årsaker. Overføringen av materiale til Arkivverket bør derfor i første omgang gjøres frivillig. Innsyn i de tilfeller der banken velger å beholde arkivmaterialet selv, vil da kunne sikres ved søknad til Finanstilsynet om opphevelse av taushetsplikten. Vi antar at dette vil bli aktuelt kun for et fåtall banker. Finans Norge/Sparebankforeningen kan bidra til at en slik anmodning blir kjent blant relevante finansforetak.

Finans Norge/Sparebankforeningen bidrar gjerne inn i den videre prosess dersom Finansdepartementet har et ønske om dette.

Oslo, 15.mars 2022

Iman Winkelman /s/
Direktør Sparebankforeningen